

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam

Sabiedriskā apspriešana ar pašvaldībām
17.11.2020.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna (AAVP) 2021.-2028.gadam izstrādes process

- Plāna projekts tika **publiskots pa nodaļām**:
 - 1. un 2. nodaļa ar attiecīgajiem pielikumiem ievietotas VARAM tīmekļvietnē 6.06.2020. ar termiņu komentāru sniegšanai līdz 30.06.2020.
 - 8., 9. un 10. nodaļa tika ievietotas - 06.07.2020, komentāru termiņš 3.08.2020
 - Plāna projekta precizētās 1., 2., 8., 9., 10 nodaļas publiskotas 31.08.2020.
 - Pilnais Plāna projekts publiskots VARAM un Valsts kancelejas tīmekļvietnē 13.10.2020.
 - 28.10.2020. VARAM tīmekļa vietnē ir publiskota precizētā Plāna projekta versija.

- Plāna projekta izstrādes gaitā ir notikušas **sanāksmes ar sabiedrību**: *nozares pārstāvjiem, pašvaldībām, nevalstisko sektoru, pētniekiem, komersantiem, Vides konsultatīvo padomi, VARAM izveidotās Atkritumu apsaimniekošanas darba grupas u.c. ietvaros.*

- **29.10.2020.** Plāna projekts tiks izsludināts **Valsts sekretāru sanāksmē**. Komentāru iesniegšanas termiņš ir 16.novembris.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Galvenie izaicinājumi atkritumu apsaimniekošanas nozares attīstībā

- Jāveic **fundamentāli pārkārtojumi nozares turpmākai attīstībai**, lai sasniegtu ambiciozos atkritumu apsaimniekošanas mērķus:
 - Arvien nozīmīgāki kļūst pasākumi atkritumu radīšanas **novēršanai un samazināšanai**.
 - Virzībā **uz aprites ekonomiku** aktuāla kļūst preču labošanas un atkārtotās lietošanas sektora attīstība.
 - Pāreja **no** atkritumu **apglabāšanas** poligonos **uz** resursu **efektīvu izmantošanu**.
- **Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana**, akcentējot atbildības un attīstot veikspējīgu, uz rezultātu orientētu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu reģionālajā līmenī
- **Nozares datu digitalizācija** kā pamatinstruments kontroles, uzskaites un atkritumu plūsmu izsekojamības nodrošināšanai

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna būtiskākie satura elementi

- Atkritumu plūsmu nākotnes **attīstības tendences līdz 2035.gadam**
- Atkritumu apsaimniekošanas **institucionālās sistēmas attīstība**
 - Izmaiņas atkritumu apsaimniekošanas **reģionos**
 - **Reģionālās pieejas stiprināšana** un saistītās pārmaiņas
 - **Ražotāju atbildību sistēmu** uzraudzība, tematiskais paplašinājums
 - **Pārraudzība un kontrole**
- Atkritumu apsaimniekošanas **sistēmas attīstības virzieni un pasākumi** mērķu sasniegšanai
 - Pasākumu īstenošanai **nepieciešamais un pieejamais finansējums un tā avoti**
 - **Dabas resursu nodoklis**
 - **Atkritumu beigu statusa noteikšana**
 - **Potenciāls atkritumu reģenerācijas iekārtu izveidei**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būtiskākie mērķi, kas izriet no ES direktīvām

- **2035. gads - poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma**
- **Pārstrādes palielināšana:**
 - **2025. gads - vismaz 55 % pēc masas;**
 - **2030. gads - vismaz 60 % pēc masas;**
 - **2035. gads - vismaz 65 % pēc masas.**
- **Izveidot dalītas savākšanas sistēmas vismaz papīram, metālam, plastmasai un stiklam un līdz 2025. gada 1. janvārim – **tekstilmateriāliem**.**
- Līdz **2023. gada 31. decembrim bioloģiskie atkritumi** ir vai nu atdalīti un pārstrādāti rašanās vietā, vai savākti dalīti un nav sajaukti ar citiem atkritumu veidiem.
- **Pārtikas atkritumi** – pārtikas atkritumu apjoma mērījumi katrā pārtikas aprites posmā

Atkritumu plūsmu nākotnes attīstības tendences līdz 2035.gadam (3.nodaļa)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3 scenāriji:

- 1) bāzes scenārijs;
- 2) scenārijs ar pasākumiem atkritumu rašanās novēršanai;
- 3) scenārijs ar papildus pasākumiem aprites ekonomikas ieviešanai

Galvenie secinājumi:

1. reģenerācijai un pārstrādei sagatavoto sadzīves atkritumu daudzums pakāpeniski samazināsies, atbrīvojot pieejamo jaudu daļēti savākto atkritumu pāršķirošanai un apstrādei.

2. Palielināsies arī pārstrādājamo BNA daudzums – veidosies pārstrādes jaudu iztrūkums 50–80 tūkst. t. Nodrošinot nepieciešamo jaudu pieaugumu, tiktu sasniegta 60% BNA pārstrāde 2035.gadā.

3. Līdz 2035.gadam izdosies samazināt nešķirotu SA daudzumu kopumā par 150 tūkst. tonnu, salīdzinot ar bāzes scenāriju, un par 9 300 tonnām salīdzinot ar B scenāriju.

1. scenārijs: Radītā SA daudzumā 2020.gadā būs vērojams kritums, pēc kura sekos ekonomiskās situācijas uzlabošanās un attiecīgi radītā SA daudzuma palielināšanās, 2035.gadā sasniedzot 921 185 tonnas. Radītie SA tiks savākti 100% apmērā.

2. scenārijs: Veicinot dažādu atkritumu veidu dalītās atkritumu vākšanas sistēmas attīstību, radīto nešķirotu SA daudzums mazināsies un 2035.gadā sasniegs 282 241 tonnas (-46.7% pret 2019.gada daudzumu).

3. scenārijā simulēta paplašinātās ražotāju atbildības sistēmas piemērošana atsevišķām atkritumu grupām (tekstils, mēbeles, būvmateriāli, plastmasa un pārtikas atkritumi), kā rezultātā no 2024.gada ik gadu samazinās attiecīgo atkritumu radītais apjoms par 1%.

Sadzīves
atkritumu
(SA) prognoze
3 scenārijos

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības virzieni (5.nodaļa)

- 1. Atkritumu dalītās vākšanas** sistēmas attīstība
- 2. Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai**
- 3. Atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādei** iekārtu modernizācija
- 4. Atkritumu pārstrādes infrastruktūras** attīstība
- 5. Atkritumu reģenerācijas iekārtas**
- 6. Poligonu infrastruktūras** attīstība
- 7. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas** pasākumi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

- Rīcības **virzieni un pasākumi** (6. nodaļa)
- Stratēģija **bioloģiski noārdāmo atkritumu** (BNA) apsaimniekošanai (8.nodaļa)
- Programmas **atkritumu rašanās novēršanas veicināšanai** (9., 10., 11. un 12. nodaļa)
- Plāna sasaiste ar politikas plānošanas dokumentiem **starptautiskā, ES un nacionālajā līmenī** (Plāna 1. pielikums)
- Plāna atbilstība normatīvajiem aktiem un politikai vērtēta:
 - ūdens resursu un jūras vides politikas jomā,
 - klimata un gaisa kvalitātes jomā.
- Plāna realizācijas **ietekme uz citu sektoru** politiku īstenošanu (13. nodaļa)
- **Sabiedrības līdzdalība** Plāna izstrādē (14. nodaļa)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Plānā paredzēto pasākumu īstenošanai nepieciešamais finansējums (7. nodaļa)

Pasākums	Investīcijas milj.euro
Investīcijas atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras attīstībā	12,9
Investīcijas atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūrā	2,3
Investīcijas atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūrā	36,8
Investīcijas atkritumu pārstrādes infrastruktūrā	57,5
Investīcijas atkritumu apglabāšanas poligonu infrastruktūra	270,6
Investīcijas atkritumu reģenerācijas infrastruktūrā	160,0
Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi	6,1
IT risinājumi	2,5
Kopā	548,8

2.2.2. SAM «PĀREJAS UZ APRITES EKONOMIKU VEICINĀŠANA»

Atkritumsaimniecība
NAP 296, 297

103 530 000

€:

Aprites ekonomika
40 672 500 €

Atkritumsaimniecība
62 857 500 €

Atkritumu pārstrādes un reģenerācijas (t.sk., biogāzes ieguves) iekārtu jaudas palielināšana (īpaši attiecībā uz BNA un biogēnajiem elementiem)

Pašvaldību komersanti,
komersanti

Atkritumu dalītās savākšanas sistēmas paplašināšana ar jaunām materiālu grupām

Pašvaldības, to komersanti un iestādes,
komersanti

Aprites ekonomikas principu ieviešana ražošanā un pakalpojumos

Komersanti (iespējama sinerģija ar atbalstu pašvaldību uzņēmējdarbības attīstības aktivitātēm)

RCO 01 Uzņēmumu skaits, kuri saņem atbalstu (tostarp: mikro, mazie, vidējie, lielle)

RCO 34 Papildu jauda atkritumu pārstrādei

RCR 47 Pārstrādāto atkritumu apjoms

RCR 103 Dalīti savākti atkritumi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atkritumu apsaimniekošanas institucionālās sistēmas attīstība (4. nodaļa)

Piecu AAR modelis:

- Balstīts uz faktiskajām un prognozētajām **atkritumu plūsmām un infrastruktūru**
- **Atkritumu apglabāšanas un bioloģisko atkritumu pārstrādes funkcija** nodrošināta **vienā atkritumu poligonā reģionā.**
- **Pārējo** sadzīves atkritumu **poligoni restrukturizācija par atkritumu apsaimniekošanas centriem,** specializējot funkcijas.
- **Tiks nodrošinātas** nepieciešamās atkritumu apsaimniekošanas **funkcijas reģionā,** piemēram, atkritumu sagatavošana pārstrādei un reģenerācijai, vienlaicīgi apturot tādas infrastruktūras ekspluatāciju, kuras uzturēšana nav ekonomiski pamatota.

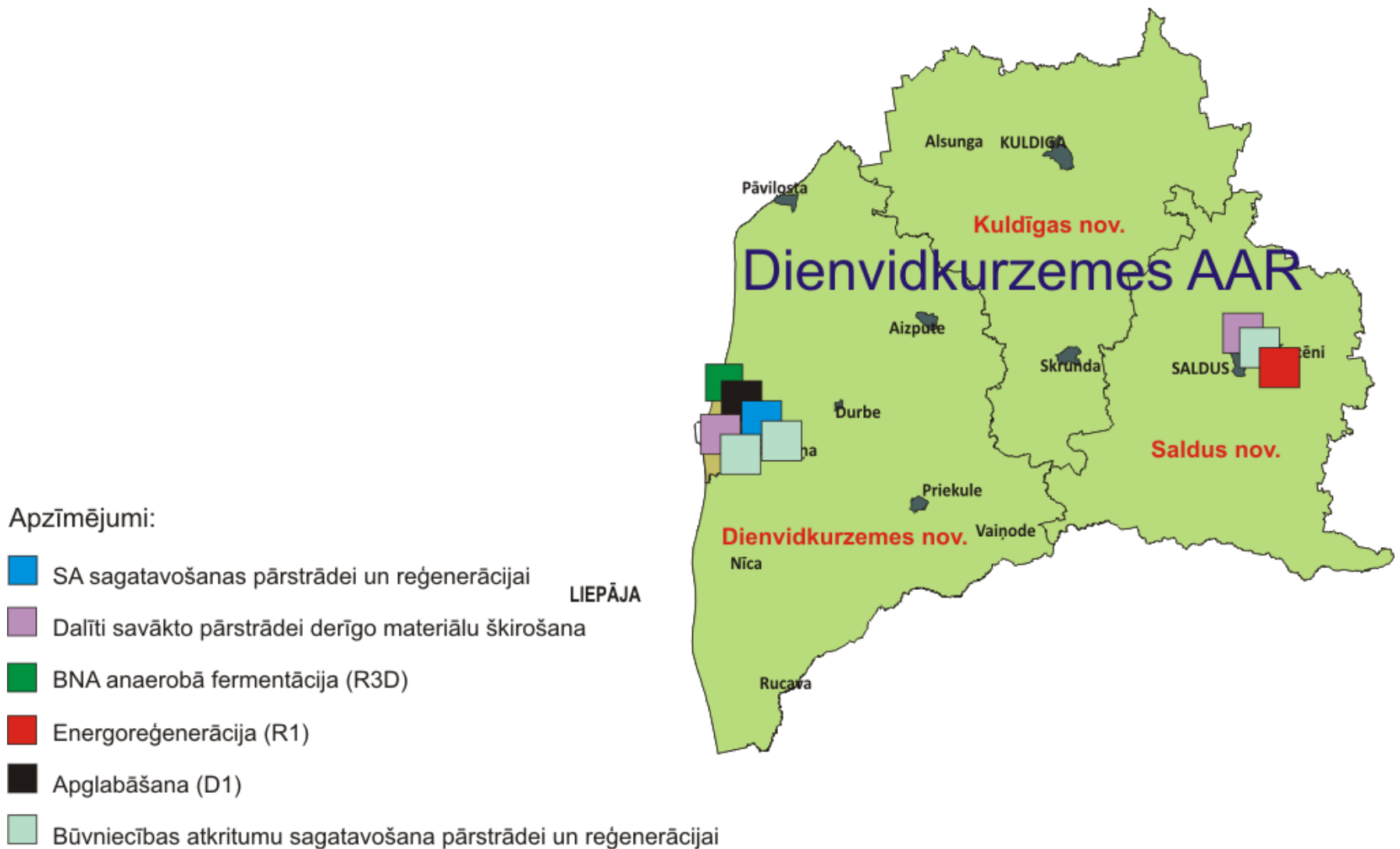

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Reģionālie atkritumu apsaimniekošanas plāni

- **Reģionālie** atkritumu apsaimniekošanas **plāni - obligāti**
 - Reģionā ietilpstošās pašvaldības sadarbībā ar poligonu operatoriem izvērtē pieejamo infrastruktūru un plāno darbību atkritumu apsaimniekošanas mērķu sasniegšanai
 - Dalītās vākšanas, pārstrādes un atkritumu apglabāšanas mērķi
- Atkritumu apsaimniekošanas reģionos ietilpstošās **pašvaldības līdz 2022. gada 30. decembrim izstrādā un apstiprina** atkritumu apsaimniekošanas reģionālos plānus laikposmam līdz 2027. gada 30. decembrim.
- Normatīvo aktu **grozījumi**

Dienvidkurzemes AAR infrastruktūras izvietojums

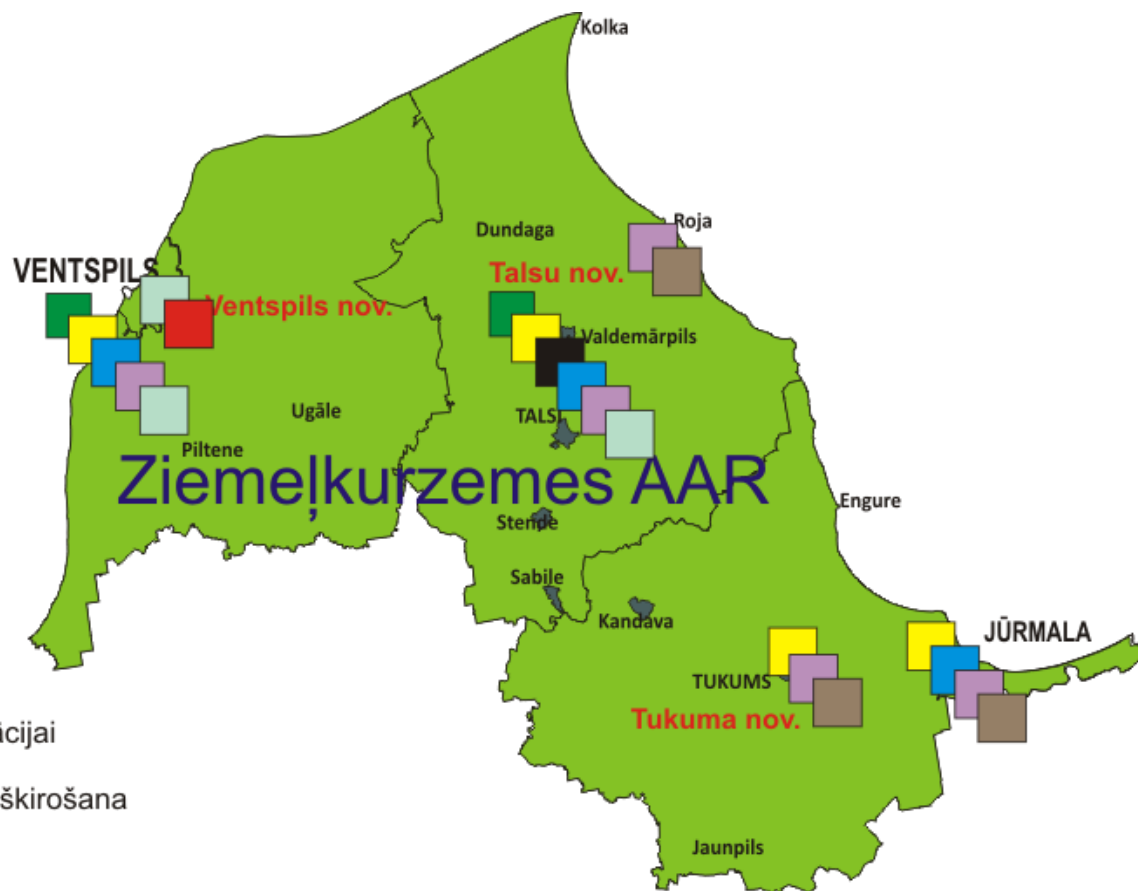
Dienvidkurzemes AAR izdevumu – ieguvumu analīze

Rādītājs	Mērvienība		Liepājas AAR	Dienvidkurzemes AAR
	vidēji 2024-2035	t/gadā		
Poligonā pieņemtais atkritumu apjoms	vidēji 2024-2035	t/gadā	36 222	43 131
Investīcijas AAR attīstībā	2021-2025	EUR	19 750 000	21 200 000
Investīcijas uz 1 apsaimniekoto tonnu	2021-2035	EUR/t	36.35	32.77
Sagatavošana pārstrādei / reģenerācijai		EUR	5 500 000	5 500 000
BNA pārstrādes iekārtas		EUR	8 500 000	9 500 000
Infiltrāta apsaimniekošana		EUR	1 800 000	1 800 000
Gāzes apsaimniekošana		EUR	1 100 000	1 100 000
Atkritumu apglabāšanas infrastruktūra		EUR	1 450 000	1 900 000
Esošo krātuvju rekultivācija		EUR	1 400 000	1 400 000
Ekspluatācijas izdevumi	2021-2035	EUR/t	46.15	46.09
Personāla izmaksas		EUR/t	13.02	10.94
Ekspluatācijas izdevumi		EUR/t	15.89	15.61
Jaunās infrastruktūras ekspluatācijas izdevumi		EUR/t	17.23	19.55

Dienvidkurzemes AAR izdevumu – ieguvumu analīze

Rādītājs	Mērvienība		Liepājas AAR	Dienvidkurzemes AAR
Poligona tarifs, t.sk.:				
pieņemšanas maksa	2020.gadā		35.92	
DRN komponente			19.04	
pieņemšanas maksa	2035.gadā		113.54	100.82
DRN komponente			36.00	35.00
pieaugums salīdzinot ar 2020.gadu			172%	147%
NSA apsaimniekošanas maksa, t.sk.:	vidēji 2026-2035	EUR/t	205.96	191.18
savākšanas maksa			60.00	60.00
poligonā pieņemšanas maksa			110.38	96.60
DRN			35.58	34.58
SA apsaimniekošanas izdevumu īpatsvars ienākumos	vidēji 2026-2035	%	1.18%	1.05%
SA apsaimniekošanas izdevumu īpatsvars ienākumos	vidēji 2021-2035	%	1.09%	0.98%
NSA apsaimniekošanas maksa	vidēji 2026-2035	EUR/m	22.66	21.03
	koef.	0,11		
Investīciju finanšu efektivitāte	2021-2035			
NPV (r=4%)		EUR	3 448 666	5 382 929
IRR		%	8.3%	11.3%

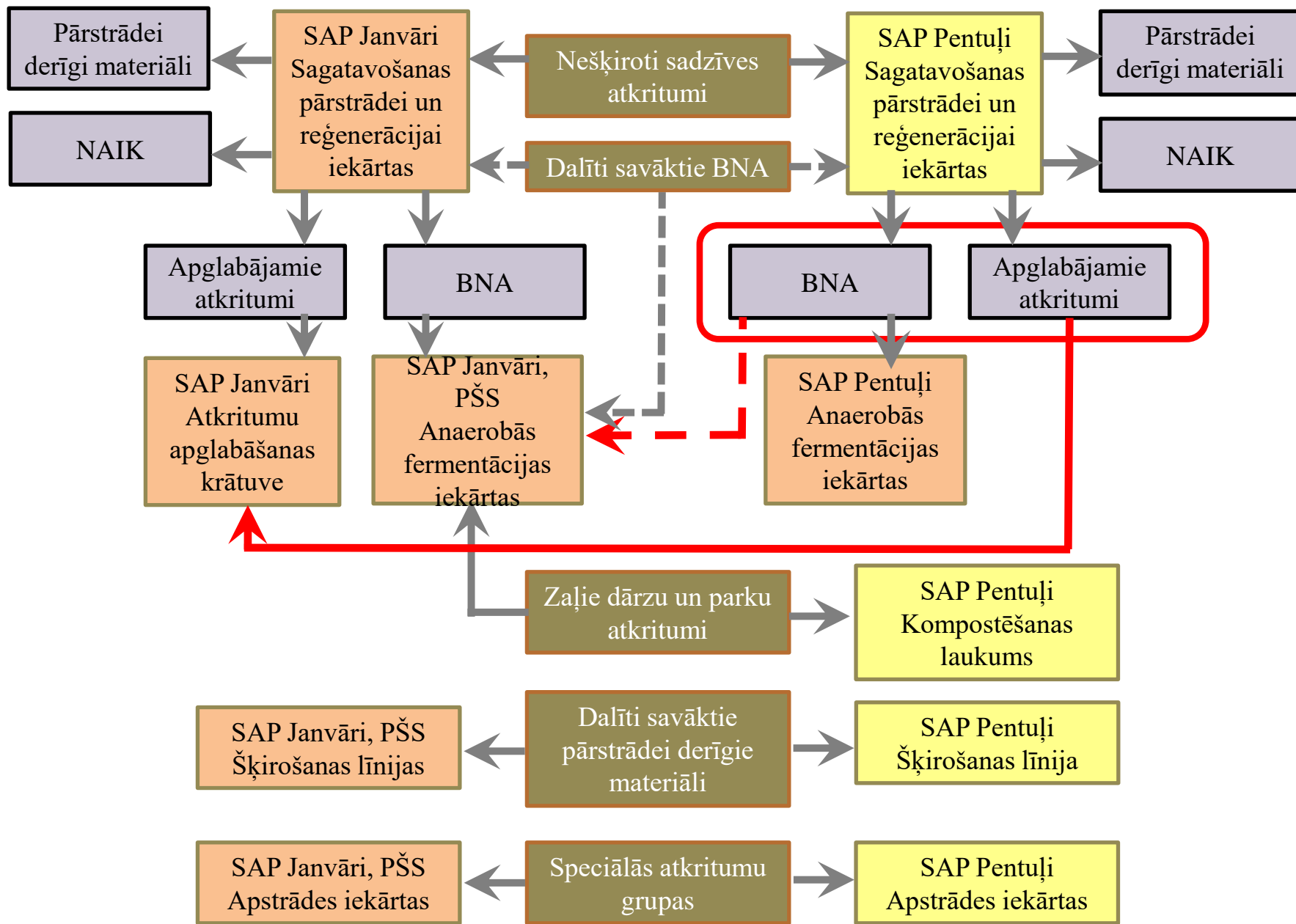
Ziemeļkurzemes AAR infrastruktūras izvietojums

Apzīmējumi:

- SA sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai
- Dalīti savākto pārstrādei derīgo materiālu šķirošana
- Pārkraušanas stacijas
- BNA kompostēšana (R3A)
- BNA anaerobā fermentācija (R3D)
- Energoreģenerācija (R1)
- Apglabāšana (D1)
- Būvniecības atkritumu sagatavošana pārstrādei un reģenerācijai

Ziemeļkurzemes AAR - atkritumu plūsmas

Ziemeļkurzemes AAR izdevumu – ieguvumu analīze

Rādītājs	Mērvienība		Piejūras AAR	Ventspils AAR	Ziemeļkurzemes AAR
	Poligonā pieņemtais atkritumu apjoms	vidēji 2024-2035	t/gadā	52 123	22 763
Investīcijas AAR attīstībā	2021-2025	EUR	13 275 000	11 350 000	17 855 000
Investīcijas uz 1 apsaimniekoto tonnu	2021-2035	EUR/t	17.12	32.45	17.03
Sagatavošana pārstrādei / reģenerācijai		EUR	1 850 000	1 650 000	3 500 000
BNA pārstrādes iekārtas		EUR	7 600 000	6 000 000	9 100 000
Infiltrāta apsaimniekošana		EUR	1 800 000	2 800 000	1 800 000
Gāzes apsaimniekošana		EUR	1 100 000	900 000	1 300 000
Esošo krātuvju rekultivācija		EUR	925 000	0	925 000
Esošo krātuvju konservācija		EUR	0	0	1 230 000
Ekspluatācijas izdevumi	2021-2035	EUR/t	39.56	57.08	37.02
Personāla izmaksas		EUR/t	12.45	5.21	10.67
Ekspluatācijas izdevumi		EUR/t	11.15	21.63	11.03
Jaunās infrastruktūras ekspluatācijas izdevumi		EUR/t	15.95	30.23	13.82
Atkritumu pārvadāšanas izdevumi		EUR/t	0.00	0.00	1.50

Ziemeļkurzemes AAR izdevumu – ieguvumu analīze

Rādītājs	Mērvienība		Piejūras AAR	Ventspils AAR	Ziemeļkurzemes AAR
Poligona tarifs, t.sk.:		EUR/t			
pieņemšanas maksa	2020.gadā		40.62	42.34	41.27
DRN komponente			23.39	0.59	14.79
pieņemšanas maksa	2035.gadā		66.80	117.34	62.33
DRN komponente			36.00	23.50	35.00
pieaugums salīdzinot ar 2020.gadu			60.6%	228.1%	73.6%
NSA apsaimniekošanas maksa, t.sk.:	vidēji 2026- 2035	EUR/t	166.58	197.89	160.53
savākšanas maksa			60.00	60.00	60.00
poligonā pieņemšanas maksa			70.84	115.71	65.80
DRN			35.74	22.18	34.74
SA apsaimniekošanas izdevumu īpatsvars ienākumos	vidēji 2026- 2035	%	1.02%	1.10%	0.99%
SA apsaimniekošanas izdevumu īpatsvars ienākumos	vidēji 2021- 2035	%	0.99%	1.02%	0.96%
NSA apsaimniekošanas maksa	vidēji 2026- 2035	EUR/m ³	18.32	21.77	17.66
	koef.	0,11			
Investīciju finanšu efektivitāte	2021-2035				
NPV (r=4%)		EUR	4 866 141	224 364	10 216 089
IRR		%	12.9%	4.4%	15.9%

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību!